

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quarta. Utrum Negationes, & Privationes sint Entia Rationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

denominatio cogniti absq; ulla fictione conuenit Petro.

III. **Autores** contrarie sententia putantes scilicet quod denominationes extrinseca sint entia rationis, id ideo faciunt, quia primo ad denominationem realem requirunt veram unionem forme denominantis, cum re denominata, & ideo cum forma extrinseca non habeat veram unionem cum subiecto denominato, denominatio non est realis, sed rationis; Verumtamen hoc eorum fundamentum est nullum, quia falsum est in extrinseca denominatione non reperiri suo modo unionem realem forme denominantis, cum re denominata non quidem per modum inhaesionis, sed adhaesionis, seu habitudinis ad rem denominatam, per quam unionem licet nihil sit in termino, verè tamen aliquid dicitur esse ad terminum. Secundo putant denominationem debere aliquid ponere in re denominata, seu subiecto, hoc non est opus, nam Deus realiter denominatur Creator absq; eo quod nova forma in sit ipsi, quando vero dico realiter, non intendo asserere quod predicatum sit aliquid inhaerens subiecto de quo enuntiat, sed sensus est quod illud quod verè est, verè sic denominari, quasi diceretur Deus realiter denominatur Creator, id est, Deus est verè Creator, paries est realiter visus, id est verè visus. Et si quando dicit Scotus denominationes extrinsecas esse entia rationis, non est intelligendus quod dicat denominationes esse ens rationis formale, id est fictum, quod nec est, nec esse potest; sed materiale tantum, id est, quod ab intellectu concipitur: cui tamen esse non repugnat, & in hoc sensu Scotus i. d. 36. q. un. §. concedo illud esse cognitum, quod creature habent ab aeterno per actum intellectus Divini vocat ens rationis, ut notat Fuentes; Verum tamen est, quod si quis consideraret lapidem verbi gratia esse cognitum per cognitionem aliquam inexistente ipsi, quod denominatio cogniti sic concepta esset ens rationis, quia nec est, nec esse potest cognitum per cognitum per cognitionem in se ipso existentem vitaliter, hinc tamen non sequitur denominationem extrinsecam esse ens rationis, si consideretur ipsa prout esse cognitum à potentia cognoscente terminatur ad ipsum objectum, Per hæc notata plures solvi poterunt difficultates super hanc materiam occurrentes, maxime si bene observetur & exactè natura entis rationis supra data

QUESTIO IV.

Utrum negationes & privationes sint entia rationis?

I. **Pro quaest.** Intelligentia notandum privationem & negationem idem non esse, nam licet utraq; dicat carentiam, hæc tamen non est nisi ratio generica, differunt itaq; in hoc, quod privatio sit carentia forme in subiecto apto nato habere talem formam, verbi gratia carentia visus in oculo caeci, aut carentia albedinis in pariete dicuntur privationes, quia carentia sunt in subiectis talibus quæ sunt apta suscipere tales formas, cæcus namq; aptitudinem habet ut recipiat formam visus, paries carens albedine

est aptus natus recipere albedinem, & sic de multis aliis similibus. Negatio autem est carentia forme in subiecto, quod subiectum non est aptum natus habere talem formam: sic carentia visus in talpa dicitur negatio, quia talpa non potest recipere visionem, sic etiam carentia irrationalitatis in homine negatio vocatur, cum homo sit incapax irrationalitatis etiam de quantum potentia. Negatio autem duplex est, alia vocatur intra genus alia extra genus appellatur, negatio extra genus est, quæ nullum determinatum entis genus sibi vendicat cui conveniat, sed tam de ente quàm de non ente, de quo est facta, affirmatio opposita illi negationi verificatur, verbi gratia non homo verificatur tam de chymæra quæ est non ens, quàm de lapide qui est ens reale, nam nec de chymæra, nec de lapide verificatur affirmatio opposita illi negationi non homo: Negatio intra genus vocatur negatio secundum genus, & est negatio alicujus forme, vel alicujus rei, quæ alicui non convenit quatenus est tale ens, esto secundum genus ipsi non repugnet, verbi gratia irrationalitas in homine est negatio intra genus, esto enim in quantum homo aliquis est non possit esse irrationalis, tamen secundum quod animal est non repugnat ipsi irrationalitas, sic etiam cæcitas in talpa est negatio visus in quantum est talpa, est tamen visus capax in quantum est animal.

Negatio duplex est.

Notandum 2. Sermonem hic non esse de negationibus, aut privationibus subiectatis in entibus rationis, nec de iis quas intellectus posset concipere in entibus realibus in quibus à parte rei non possunt reperiri, ut si quis conciperet spiritualitatis negationem in Deo, aut corporeitatis in homine, quia certum est huiusmodi esse entia rationis, sed sermo est de negationibus & privationibus verè & à parte rei subiectatis in entibus realibus, ut est de negatio brutalitatis in homine, caloris in aqua, &c. Circa quam materiam duplex est sententia, prima est P. Suarez disp. 45. Met. sect. 3. & aliorum Scotistarum dicentium negationes & privationes esse entia rationis, secunda contrario negat, & hæc est communior Scotistarum cum Pontio, &c. cum quibus ad questionem

Non est sermo de negationibus entium rationis.

DICO I. Negationes & privationes non sunt entia rationis, quatenus videlicet considerantur ut subiectata in entibus realibus. Hæc est contra Thomistas quos sequitur Suarez disp. 42. Met. sect. 2. Probatur conclusio manifestè; Quia negationes & privationes verè & realiter à parte rei independentè ab opere potentia potentis fingere existunt in subiectis realibus, sed quæ sic existunt non sunt entia rationis, ergo negationes & privationes non erunt entia rationis, probatur ma. Quia et si nullus daretur intellectus, vel potentia comparare potens, verum esset quod paries niger haberet privationem albedinis, & talpa negationem visus, &c. mihi etiam patet ex definitione entis rationis. Sed

III. Negationes & privationes non sunt entia rationis.

Arguitur in contrarium, Chymæra non est ens reale, ergo est negatio entis realis, in eodem subiectata, sed chymæra est ens rationis, ergo negatio entis realis est ens rationis, sed eadem

VI. Non bene dicitur chymæra non est ens reale, ergo est ens rationis.

eadem est ratio de omnibus negationibus entium & formaram realium; R. concesso ant. negando consequentiam, nam non licet argumentari sic: Petrus non est Paulus, ergo Petrus est negatio Pauli, quandoquidem Petrus est quid positivum explicatum per negationem. Sed

Instatur, Si negationes & privationes non essent entia rationis, sed positiva explicata per negationem, sequeretur quod omnes negationes & privationes essent per se & immediate intelligibiles, sed tales non sunt, ergo. Minor patet, quia intelligibilitas est proprietas solius entis realis, ergo. R. dist. ma. essent intelligibiles intelligibilitate terminativa, concedo ma. intelligibiles intelligibilitate motiva; Nego ma. illud autem quod assumitur ad probationem minoris universaliter verum non est, de intelligibilitate motiva, nam multa sunt entia realia quae non sunt intelligibilia intelligibilitate motiva, nam relationes secundum communioem sententiam nequeunt intellectum per se movere ad sui cognitionem, unde sciendum non esse universalem proprietatem entis realis intelligibilitatem, tum quia ut dixi, entia relativa movere non possunt, licet sint entia positiva, tum quia intellectioem veram terminant entia rationis, licet non sint entia realia positiva. Sed

Urgetur? Illa intelligibilitas quae convenit negationibus & privationibus, vel est ejusdem rationis eum intelligibilitate entis realis, vel entis rationis, si entis realis, ergo negatio erit ens reale, quia qualis est proprietas tale esse ens necessè est à posteriori, si rationis erunt, ergo entia rationis, sed reales non sunt, ergo rationis. Probatur subsumptum, quia negationes & privationes sunt carentiae entis realis, ergo patet antecedens ex Aristotele I. phys. 8. ubi vocat negationes & privationes non entia, ergo. Quod autem unum vel alterum esse debeant inde patet, quia alioquin daretur medium. Antequam respondeam in forma, notandum est ens reale dupliciter sumi posse propriè & laxè, propriè sumptum est, quod habet entitatem suam extra suas causas existentem & positivam, ens reale laxè sumptum est omne illud, quod habet esse independentè ab opere potentiae potentis fingere, sive illud privativum sit, sive positivum, hoc praenotato R. concedendo primum argumentum, & distinguendo subsumptum, sed reales non sunt, id est, propriè dicta entia realia, concedo subsumptum, non sunt entia realia impropriè dicta, id est, talia quae habent suum esse dependentè sine omni opere potentiae potentis fingere nego subsumptum, Et quando postea adhuc dicitur quod inter ens reale & rationis non datur medium, distinguitur data propositio, inter ens rationis & reale propriè dictum non datur medium, nego, quia tunc mediat ens reale impropriè dictum inter ens rationis & reale sumptum in tota sua latitudine, videlicet prout comprehendit tam positivum, quam negativum existens ante operationem potentiae considerare potentis concedo, dictum illud, sed nihil est contra me, nam nec dico, esse ens reale pro-

priè dictum, sed nec concedo quod sit ens rationis, sed assero aliquid, licet sit negativum, quod suum esse independentè à fictione habet.

DICO 2. Si negationes & privationes considerentur tanquam entia realia & positiva tantum, tunc tam negationes, quam privationes sunt entia rationis. Est communis contra Pontium. Probatur, illud est ens rationis quod habet totum suum esse à potentia potente fabricare & fingere, sed si considerentur negationes & privationes ut realia entia tantum, tunc suum esse aliud non habent quam dependentè ab operatione potentiae potentis fingere, ergo sunt entia rationis, ma. patet, probatur minor quia ante operationem intellectus, vel alterius potentiae fingere potentis negationes & privationes nullum habent esse reale, nec possibile ut in sensu reduplicativo esse reale habeant, ergo.

QUAESTIO V.

De causa creata Entis Rationis?

Solent nonnulli hic fusè de quatuor causarum generibus respectu entis rationis tractare, nam aliqui dixerunt ens rationis habere quidem causam materiale, formalem, & finalem, non tamen efficientem, alii e contra habere quidem causam efficientem, non verò formalem, materiale, & finalem; At tamen medià viâ hic incedendum iudico, & dicendum ens rationis habere omnia quatuor genera causarum non quidem propriè & in rigore, sed suo modo, nam imprimis chymara verbi gratiâ habet pro causa materiali illam partem quae consideratur ab intellectu tanquam perfectibilis ab alia parte, & pro formali eam partem quae consideratur ut perfecta alterius partis, quod autem habeat quoque causam finalem videtur satis per hoc probari, quia illud dicitur habere causam finalem, quod fit propter aliquem certum finem, sed entia rationis sic fiunt, ergo, probatur mi. nam saepe multa fingit intellectus ut facilius res propriè dictas explicare possit, ergo, tum quia saepe entia rationis facimus ut videamus intellectus nostri fecunditatem, subtilitatem, illimitationem, quod videlicet ea quae nec sunt, nec esse possint, concipere valeat; Quod autem habeat causam efficientem quasi res indubitata est, dubium tamen est, quae potentia illud fabricare & facere possit? Et imprimis tot quot entia rationis admittunt, concedunt quoque quod fiat per intellectum, ita quod, vel ideo dictum sit ens rationis, quia causam suam effectivam, rationem habet. Controversia tamen est inter Auctores de aliis potentis, Arriaga disp. 6. Metaph. existimat quod ens rationis per omnes potentias sensitivas externas fieri possit, quem sequitur Baro: attamen isti veluti contra Torrentem natantes ab omnibus rejiciuntur; Maffrius & plures alii Scotistae dicunt, quod nec phantasia, nec ulla alia potentia materialis interna ens rationis facere possint, alii e contra affirmant tam phantasia, quam alias potentias ens rationis fabricare posse, ita Suarez disp. 14. Met. sect. 1. n. 18. Merinerius hic q. 4. Fuentes, Arriaga, Baro, differunt tamen inter se quia aliqui putant solam phantasia humanam, alii omnem

V.

I. Ens rationis habet omnia quatuor genera causarum.

III.

IV.